

«НАБІЦЬ» РУКУ І НЕ ПАРАЊІЦЬ СЭРЦА...

Лепшая практыка — у «глыбінцы»

— Перш чым паехаць па размеркаванні ў Асіповічы, я доўга сумняваюся. Былі думкі застацца ў Мінску і займацца нейрахірургіяй. Праўда, да гэтага мне трэба было два гады адпрацаваць у паліклініцы, — распавядае Леанард Пракапенка.

Але роздумы ўсё ж сышліся на горадзе, дзе вырас. Малады доктар вырашыў, што трэба спачатку спасцігнуць агульную хірургію, а ўжо пасля пайсці ў больш вузкую спецыялізацыю. Магчымасць атрымаць добрую практыку, відаць, і стала вырашальным аргументам.

— Пра свой выбар цяпер не асабліва шкадую. Працуючы ў Асіповічах, я магу займацца шмат якімі відамі аперацый: і рукі ўпраўляць, і чэрапна-мазгавыя траўмы лячыць. Яшчэ даводзіцца сутыкацца з гнойнай хірургіяй, практалогіяй, уралогіяй, таму вопыт бяспечны, — лічыць Леанард Пракапенка.

Многія з яго аднакурснікаў засталіся ў сталіцы. Як кажа Леанард, некаторыя нават шкадуюць аб сваім рашэнні. Асноўная прычына простая — зарплата, на якую цяжка пражыць у Мінску.

З самага пачатку новага супрацоўніка кінулі «ў бой».

Вядома, што для атрымання вопыту патрэбны час, таму, калі раптам неабходныя веды адразу ў галаве не знаходзяцца, Леанард не саромеецца паглядзець нешта ў кнізе ці пракансультавацца з калегамі.

— У свой камп'ютар я запампаваў вельмі шмат медыцынскай літаратуры. Калі сутыкаюся з нейкім цяжкім выпадкам, абавязкова да яе звяртаюся. Напрыклад, па траўмах я заўжды тэлефаную і прашу парад у знаёмых хірургаў. Галоўнае правіла — не нашкодзіць, а для яго выканання падыходзяць любыя сродкі, — кажа малады доктар.

Многія з яго аднакурснікаў засталіся ў сталіцы. Як кажа Леанард, некаторыя нават шкадуюць аб сваім рашэнні. Асноўная прычына простая — зарплата, на якую цяжка пражыць у Мінску. Многім дагэтуль дапамагаюць калікі.

— Калі толькі прыехаў у Асіповічы, жыў з бацькамі, але нядаўна пачаў здымаць кватэру. Плачу за яе 100 долараў. Чарга на будаўніцтва кватэры пакуль не для мяне. У бацькоў хапае метраў, — распавядае Леанард. — Колькі грошай трачу на ежу, пакуль не падлічваў. Калі знаходжуся на працы, маю магчымасць паабедзець тут, а вось дома паспяваю гатаваць сам, так эканомней атрымліваецца. У Мінску было нашмат больш магчымасцяў грошы патраціць, а тут такога няма. У мяне пасля ўсіх неабходных выдаткаў застаецца больш грошай, чым у маладых калегаў, якія працуюць у сталіцы. Пасля прыезду па размеркаванні «пад'ёмных» мне не далі, паколькі я прыехаў дадому, а значыць, тэарэтычна магу жыць з бацькамі. Даплату як маладому спецыялісту — не вельмі вялікія грошы. Так што

Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар. «ЧЗ».

Фота Марыны БЕГУНКОВАЙ.

нейкіх асаблівых пераваг ад статусу «малады спецыяліст» я не маю.

Перамагчы хваробы і... сябе

У хірургічным аддзяленні бальніцы, акрамя Леанарда Пракапенкі, працуе цяпер два ўрачы, яшчэ два — пакуль што на курсах павышэння кваліфікацыі. Таксама два хірургі ёсць у паліклініцы. Атрымліваецца, Асіповічы і прылегла да горада раён абслугоўвае сем дактароў.

— Я аформлены як урач-хірург хірургічнага кабінета паліклінікі, а ў бальніцы працую таму, што ў стацыянары не хапае людзей, — распавядае Леанард.

Працоўны графік складваецца па-рознаму. Калі трэба працаваць у стацыянары, малады доктар прыходзіць а 8 гадзіне раніцы. У 9.30 — пачатак абходу, які доўжыцца прыкладна да 10.00. Далей — перавязкі і аперацыі. Калі няма патрэбы застацца даўжэй, то ў 14.30 ён ужо вольны. З дзяжурствам крыху па-іншаму. На ім Леанард павінен быць з 18.00 да 8 гадзін раніцы. А нядаўна ўвогуле давалося дзяжурчыць цэлыя суткі. Адзін абавязковы выхадны субота альбо нядзеля.

Прымушаць сябе не спаць ноччу — не даводзіцца. Хворыя ёсць — не паспіш. Трэба «ўключыць» галаву, думаць, як дапамагчы, а часам і стаяць шмат гадзін за аперацыйным сталом.

— Неяк за змену, з 8 да 15

«Першая зарплата была крыху больш за 3 мільёны рублёў, а нядаўна атрымаў 8 мільёнаў, бо браў шмат дзяжурстваў, ды яшчэ і прэмію выпісалі. У асноўным жа, працуючы на стаўку, хірургі атрымліваюць 4—4,5 мільёна».

гадзін, я прыняў 120 пацыентаў (норма — 50—60 чалавек). Тады адзін з нашых дактароў вымушаны быў тэрмінова з'ехаць, а я працаваў за дваіх, — кажа Леанард.

Свабодны час малады доктар часта праводзіць... у сне. Яшчэ варыянт — паглядзець які-небудзь фільм ці выбрацца з сябрамі ў горад.

Зразумела ж, чытачоў ціка-

А вы ведалі?

— Многія хірургі — вельмі прымхлівыя людзі, — кажа Леанард. — Напрыклад, у нашым асяродку не заведзена апераваць сваіх родных і блізкіх. Яшчэ адна з прыкмет — нельга надзяваць навіварат хірургічную кашулю. Акрамя таго, па святах ніхто стараецца не апераваць, калі не здарыцца тэрміновы выпадак.

А вось шмат каму вядомы стэрэатып пра тое, што хірургі «берагуць рукі» і не робяць без пальчатак ніякай хатняй працы, Леанард лічыць перабольшаннем.

— Вядома, малатком па пальцах я не хацеў бы сябе ўдарыць, бо любая траўма рук робіць хірурга непрацаздольным. Але ж і дома надзяваць пальчаткі дзеля любой дробязі ніхто не стане. Прынамсі, я і маю калегі так не робім, — сцвярджае ён.

віць зарплата доктара, які жыве па такім неймаверным працоўным раскладзе.

— Першая зарплата была крыху больш за 3 мільёны рублёў, а нядаўна атрымаў 8 мільёнаў, бо браў шмат дзяжурстваў, ды яшчэ і прэмію выпісалі, — расказвае малады доктар. — Калі з'явіцца сям'я, у такім тэмпе стану працаваць, толькі калі вельмі-вельмі будуць патрэбны грошы. У асноўным жа, працуючы на стаўку, хірургі атрымліваюць 4—4,5 мільёна.

Леанард кажа, што моладзь з Асіповіч часцей за ўсё марыць «пакарыць» Мінск ці нейкі іншы вялікі горад. Застаюцца тут толькі ў двух выпадках: альбо чалавек добра ўладкаваўся, а таму няма сэнсу шукаць лепшага жыцця, альбо ў яго ўвогуле няма ніякіх памкненняў, таму і «плыве па цячэнні».

— Многія маладыя спецыялісты не застаюцца на месцах, куды прыехалі па размеркаванні, бо галоўная праблема — жыллё. Пабудова яго на невялікую зарплату немагчыма. Але з іншага боку, за што маладому спецыялісту плаціць вялікія грошы? — лічыць Леанард Пракапенка. — Так, у Амерыцы ўрач атрымлівае некалькі тысяч долараў, толькі перад тым яму трэба вучыцца больш за 10 гадоў, а не 6, як у нас. У некаторых нашых суайчыннікаў чамусьці жыве ўпэўненасць, што нехта павінен забяспечыць ім належны ўзровень жыцця і вялікую зарплату. На маю думку, можна не з дапамогай зарплат, а неяк па-іншаму падтрымліваць маладых людзей. Напрыклад, павялічыць дапамогу на дзяцей.

Пацыенты, якіх зараз лечыць малады хірург, вельмі адрозніваюцца ад сталічных: яшчэ больш добразычлівыя. Тут не заведзена скардзіцца на доктара.

— Як распавядаюць мне калегі, у Мінску яны са скаргамі сутыкаюцца ледзь не кожны

дзень, — тлумачыць розніцу хірург.

У той жа час, кажа Леанард, фізічна цяжка з так званымі «асацыяльнымі» асобамі. Яны, як правіла, не думваюць пра чысціню і гігіену, не выконваюць рэкамендацый доктара. Лячыць іх даводзіцца ледзь не «з боем». А найвышэйшы эмацыянальны цяжар адчуваецца тады, калі даводзіцца працаваць з пацыентамі, хворымі на рак...

«Але з іншага боку, за што маладому спецыялісту плаціць вялікія грошы? Так, у Амерыцы ўрач атрымлівае некалькі тысяч долараў, толькі перад тым яму трэба вучыцца больш за 10 гадоў, а не 6, як у нас».

— Ва ўніверсітэце даецца тэарэтычная падрыхтоўка, якая, як мяркуецца, павінна дапамагчы змагання з эмацыянальным грузам. Але не ўспрымаць блізка да сэрца чалавечых трагедый, якіх на працягу ўсёй кар'еры хірурга будзе нямала, сапраўды дапамагае толькі прафесійны цынізм, які рана ці позна выпрацоўваецца ў кожнага доктара. У мяне ён пакуль не зусім развіты, мне пацыентаў шкада, — распавядае Леанард Пракапенка.

А яшчэ малады спецыяліст упэўнены, што людзей з «талентам хірурга» не існуе. Калі так гавораць, часцей за ўсё маюць на ўвазе прызванне. Калі ў чалавеку прысутнічае жаданне дапамагчы проста так, не думваючы пра ўзнагароду ці добрую зарплату, абавязкова з'явіцца імкненне «набіць руку» і стаць прафесіяналам. І ўсё ў яго будзе атрымлівацца.

Ганна ГАРУСТОВІЧ.
Мінск — Асіповічы — Мінск.

Прафесійны таліман У БРАЗІЛІЮ — СА СВАІМ МАЙСТЭРСТВАМ

У 2014 годзе Беларусь плануе стаць удзельнікам WorldSkills International (WSI) — унікальнай некамерцыйнай міжнароднай арганізацыі ведамстваў, устаноў і агенцтваў, адказных за развіццё прафесійнай адукацыі і навучання ў сваіх краінах.

Micja WorldSkills International заключаецца ў павышэнні статусу і стандартаў прафесійных навыкаў і прафнавучання ва ўсім свеце. Эксперты ўпэўнены: акрамя таго, што WorldSkills актыўна папулярызуе рабочыя прафесіі, гэта самая хуткая і эфектыўная сістэма распаўсюджвання міжнародных прафесійных стандартаў і павышэння планкі нацыянальнай прафтэхадукцыі. Арганізацыя была створана ў 1946 годзе. Сёння ўдзельнікамі WSI з'яўляюцца 66 краін, у тым ліку Германія, Швецыя, Кітай, Вялікабрытанія, Канада, ЗША. У 2012 годзе членам арганізацыі стала Расія.

Асноўная дзейнасць WSI — арганізацыя конкурсаў WorldSkills кожныя два гады ў наступных шасці галінах: транспарт і лагістыка, будаўніцтва і тэхналогія будаўнічай вытворчасці, тэхналогія вытворчасці і тэхналогія машынабудавання, інфармацыйна-камунікацыйныя тэхналогіі, творчыя прафесіі і сацыяльна-бытавое абслугоўванне.

Кожная краіна можа выстаўляць аднаго канкурсанта ці каманду па кожнай прафесіі. Канкурсанты, якія праходзяць адбор на нацыянальным узроўні, могуць прымаць удзел у прафесійных спаборніцтвах толькі аднойчы. Дзейнічаюць таксама і ўзроставыя абмежаванні — да 22 гадоў. Выключэнне зроблена ў дачыненні да кваліфікацый «Кабельная сістэма інфармацыйных сетак», «Мехатроніка», «Тэхнічнае абслугоўванне і рамонт самалётаў», дзе ўзрост канкурсантаў не павінен перавышаць 25 гадоў. Канкурсанты з абмежаванымі магчымасцямі таксама могуць удзельнічаць у конкурсе, але ў той меры, наколькі іх абмежаванні не перашкаджаюць выкананню імі тэставых праектаў.

Па словах першага намесніка міністра адукацыі Аляксандра Жука, з наступнага года Беларусь таксама плануе актыўна ўключыцца ў работу WorldSkills International. Ужо распрацавана палажэнне аб арганізацыі і развіцці руху WorldSkills у Беларусі. Ствараецца нацыянальны савет WSB, які лічыцца вышэйшым органам кіравання і каардынуе правядзенне адборачных спаборніцтваў і падрыхтоўку зборнай каманды для ўдзелу ў спаборніцтвах WorldSkills International.

У 2015 годзе ў Сан-Паўла ў Бразіліі будзе праходзіць чарговы конкурс. Плануецца накіраваць туды і беларускіх удзельнікаў. Таму ў пачатку 2014 года распачнуцца рэгіянальныя адборачныя спаборніцтвы па пэўных прафесіях, хутчэй за ўсё, гэта будзе дзве-тры прафесіі, у падрыхтоўцы па якіх у нас ужо ёсць дасягненні. Напрыклад, «цырульніцкая справа», «кулінарыя», «машынабудаванне», дзе ўжо ёсць вопыт удзелу ў міжнародных спаборніцтвах. Арганізацыя адбору канкурсантаў на міжнародныя спаборніцтвы будзе адбывацца праз нацыянальныя конкурсы прафесійнага майстэрства. Гэта значыць, што адбор будзе праходзіць паэтапна: пачнецца з выпрабаванняў на ўзроўні навучальнай установы, потым лепшыя ўдзельнікі выйдучы на рэгіянальны, затым — на нацыянальны ўзровень і ўжо самыя лепшыя — на міжнародны. Такім чынам на аснове рэгіянальных і нацыянальных адборачных этапаў спаборніцтваў сфарміруецца зборная каманда, якая будзе прадстаўляць Рэспубліку Беларусь на міжнародным конкурсе WorldSkills International.

Адшліфоўваць прафесійнае майстэрства канкурсантаў перад спаборніцтвамі будуць спецыяльныя трэнеры: у іх ролі выступяць спецыялісты па той ці іншай прафесіі, лепшыя майстры сваёй справы. Падрыхтоўка канкурсантаў будзе весціся на базе навучальнай установы альбо прадпрыемства, якія будуць адпавядаць профілю падрыхтоўкі і ўзроўню тэхнічнага аснашчэння. Змест заданняў будзе сугучны з патрабаваннямі WorldSkills International.

Надзея НІКАЛАЕВА.